

W nastupnosći naražoneje mjazynarodneje skjaržby pšešiwu
NIMSKEMU STATOJU

ZESPOMINANJE PŠAWNISKEGO PÓSUDKA.

A: Zawježenje

1. Mjazynarodny team pšawniskich ekspertow wót Doughty Street Chambers [Professor Marc Weller, Steven Powles KC a Margherity Cornaglia] bu pšosony, za "Serbski sejm" (Serbski parlament) pšedpóžyš pšawniski pósudk wó móžnych pšícynach/wobšěžkanjach pšešiwu nimskeму statoju, kótarež wuchadaju z nejskerjejšego skomuženja, garantěrowaš mjeńšynowe a indigene pšawa Serbow.
2. Serbski sejm ma tři głowne pšosby:
  - (i) pšipóznaše pšawow reprezentacije Serbskego sejma,
  - (ii) financěrowanje kulturnych a kubtańskich pšawow a
  - (iii) pšipóznaše indigenosći.

B: Žřědła nałožujobnego mjazynarodnego pšawa

3. Pšawo narodow řědujo pšěgi mjazy statami a drugimi mjazynarodnymi subjektami. Ludopšawniske zawězki njewuchadaju z centralnego, mjazynarodnego kaznidawarja, ale dostanu swój charakter ako "pšawo" pšez pšigłosowanje statow.
4. Pó Zaktadnej kazni Zwězkoweje republiki Nimska mógu se normy ludowego zwuconego pšawa njepósrědnje ako žěl nimskego pšawa nałožowaš, teke pšed nimsкими sudnistwami. To samske płaši za dogrona, dalokož su jich póstajenja na dosegajucy part specificěrowane, ab se zmóžniło njepósrědne nałožowanje bžez dalšnego pšesajženja do nimskego pšawa.

5. Pšawo narodow móžo se zložys na dogrona a konwencije, na pšawo zwuconosći ludow abo na powšykne pšawniske zasady. Dogrona a konwencije mógu dopołnje uniwerselne byś, z tym až dostawaju pšigłosowanje wšyknych abo písamem wšyknych statow swěta. Njejo daniž jadnogo dogrona, kótarež se zaběra specielnje z pšawami mjeńšynow a jo dopołnje uniwerselne. Glědajucy na pšawa indigenych ludow dajo se ILO-dojadnanje 169 wó indigenych a w rodach žywych ludach wót 1989 potencilnje uniwerselnje nałożowaś. Doněta jo 24 statow dojadnanje ratificěrowało, mjazy nimi teke Nimska.

6. ILO-dojadnanje wopšimjejo legalnu definiciju swójego nałożowańskego wobcerka, kótaraž se měri na slědujuce wósoby:

... Ludy w njewótwisnych krajach, kótarež dla swójego póchada wót tych ludow, kótarež su kraj abo geografiski region, ku kótaremuž słuša kraj, za cas zdobyśa abo kolonizěrowanja abo póstajenja něntejšnych statnych granicow wobydlili, se wobglědaju ako domorodne ludy a se nje glědajucy na jich pšawniski status někotare abo wšykne swóje socialne, góspodařske, kulturne a politiske institucije wobchowaju.

7. Wušej tego dodajo to dojadnanje, až ma se 'to samopomjenjenje ako domorodne abo rodoju písłušecy ako zasadny kriterium za póstajenje kupkow wobglědowaś, na kótarež se nałożuju póstajenja toś tego dojadnanja.'

8. Mamy řed dalšnych mjazynarodnych instrumentow z uniwerselnym wupominanim, kótarež su nałożujobne za pšedlažecy kontekst. Pši tom jedna se pak wó powšykne abo speciellne mjazynarodne dojadnanja cłowjeskich pšawow.

9. Mjazynarodne dogrono wó bergařskich a politiskich pšawach jo namakało na mjazynarodnej rowninje šyroku akceptancu. Dogrono wobtwaržijo zawězk njediskriminacije a wopšimjejo artikel 27, kótaryž se wuraznje na mjeńšyny póšěgujo:

Artikel 27

W statach, w kótarychž eksistěruju etniske, nabóžne abo řecne mjeńšyny, njesmějo se písłušnikam takich mjeńšynow pšawo zapowěžeś, se w zgromadnosći z drugimi cłonkami swójeje kupki na swójskej kulturje zwjaseliś, swóju nabóžninu wuznaś a wugbaś abo swóju řec wužywaś.

10. K drugim, rozmjej uniwerselnym mjazynarodnym dojadnanjam, kótarež se zaběraju z wěcej specifiskimi pšašanjami, kótarež mógu teke za mjeńšyny měś wósebny wuznam, słušaju na písikład mjazynarodne dojadnanja wó pšawach góleśa, wó diskriminaciji abo UNESCO-dojadnanjach, kótarež se zaběraju z aspektami kubłanja.

11. Mimo dogronow móžo se pšawo narodow teke dalej wuwijaš pšez póstajenja "měkego pšawa" (Soft Law). Dwa "Soft Law"-instrumenta stej wósebnje wuznamnej. Pši tom jedna se wó wuzjawjenje Zjadnošonych narodow wó pšawach wósobow, kótarež pšislušaju narodnym, etniskim, nabóžnym a rěcnym mjeńšynam, wót 1992 (rezolucija 47/135 generalneje zgromažiny UN) a wuzjawjenje Zjadnošonych narodow wó pšawach domorodnych ludow wót 2007 (rezolucija 61/295 generalneje zgromažiny UN).
12. Wušej uniwerselneje rowniny se cłowjeske pšawa wětšy žěl pšez regionalne instrumenty dalej wuwijaju. Europejska konwencija cłowjeskich pšawow a jeje protokole twórje wjelgin solidny zakład za "twarde" cłowjeske pšawa w jich nałożowańskem wobceřku. Toś te mógu se pšesajziš pšez Europejske sudnistwo za cłowjeske pšawa. Wušej tego jo se w toś tom zwisku wobzamknuł řed wažnych specielných konwencijow.
13. We wobłuku Europejskeje rady eksistěrujo teke jedna z mało regionalnych konwencijow, kótarež se zaběraju z mjeńšynowymi pšawami, rozmjej Europejske ramikowe dojadnanje za šćit narodnych mjeńšynow.

C: Politische Partizipation und Selbstorganisation

14. Mjazynarodne dogrono wó bergařskich a politiskich pšawach zawěsćujo lichotu zjadnošenja za wšých, ako w artiklu 22 pšedwižone:
  1. *Kuždy ma pšawo, se z drugimi lichozjadnošić, inkluziwnje pšawa, za šćit swójjich zajmow žěłarnistwa wutwóriš a jim pšistupiš.*
15. Mimo tego ma pó artiklu 25 kuždy bergař pšawo a móžnosć, "na wugótowanju zjawnych nastupnosćow njepósrědnje abo pšez lichotnje wólonych zastupnikow se wobžěliš". Pšizuk lažy na "licho wuzwólony", což pódšmarńo pšawo na samopóstajenje pši wólbach zastupnikojskich mechanizmow abo zjadnošeństwow a se wě teke pši wólbach zastupnikow.
16. Powšykny komentar wuběrka cłowjeskich pšawow, rozsudnego organa za wukładowanje dogrona, jo zwisk mjazy artiklom 25 a lichotu zjadnošeństwa w tom zmysle wobkšusiš, až "pšawo, wutwóriš organizacije a zjadnošeństwa a jim pšistupiš, kenž se zaběraju z politiskimi a zjawnymi nastupnosćami, jo bytostne wudospońnenje pšez artikl 25 šćitanego pšawa". (Powšykny komentar, artikel 25). Teke how politiske wobžělenje wopšimjejo toś pšawo na samoorganizaciju.

17. We wuzjawjenju UN wó pšawach mjeńšynow se toś ta zasada dalej wuwjedujo. W njom se wobkšuśijo, až maju mjeńšyny pšawo, "se wjaseliś swójskeje kultury, se wuznaś k swójskej nabóžninje a ju wugbaś a swóju rěc wužywaś priwatnje a w zjawnosći lichotnje a bžez zaměšenja abo někakeje formy diskriminacije". Wušej togo maju "pśislušniki mjeńšynow pšawo, se wobželiś statkownje na kulturnem, religioznem, socialnem, góspodařskem a zjawnem žywjenju". Konkretnje to wóznamjenijo:

Pśislušniki mjeńšynow maju pšawo, na rozsuženjach na narodnej a jolic jo trjeba na regionalnej rowninje, kótarež nastupaju mjeńšynu, kótarež wóni pśislušaju, abo regiony, w kótarychž wóni su žywe, na taku wašnju statkownje sobu statkowaś, kótaraž z narodnymi pšawniskimi pśedpisami njejo njezjadniwa.

18. Nejwažnej jo, až pśislušniki "mjeńšynow maju pšawo, k tomu zaměroju swójske ceťki załožyś a wužaržowaś". Teke to stoj w direktnem napšeśiwo ku kuždemu pšeśiwjenju, až dejało kněžařstwo take zjadnošeństwa wutwóriś abo kontrolěrowaś.

19. To wótbłyščujo se teke w artiklu 7 ramikowego dojadnanja a se tam dalej wuwježo. Pśislušniki mjeńšynow "mógu wutwóriś politiske strony a/abo organizacije". To by celo jasnje Serbski sejm zapšimjeło, kótaryž jo politiska organizacija.

20. Pó artiklu 15 ramikowego dojadnanja:

Dogronowe kupki twórze trjebne wuměnenja za statkowne wobželenje pśislušnikow narodnych mjeńšynow na kulturnem, socialnem a góspodařskem žywjenju ako teke pśi zjawnych nastupnosćach, wósebnje na takich, kótarež jich pótrjefiju.

21. Póražujucy wuběrk za Ramikowe dojadnanje za šćit narodnych mjeńšynow jo se južo pśi pśespytowanju rozpšawow statow Zwězkoweje republiki Nimskeje zaběrał z pšaśanim zastupnistwa. W swójom wótegronje na nejmlódšu, 5. rozpšawu statow, jo wuběrk wobkšuśił, až "pśi zarědowanju specifiskich póražowańskich mechanizmow za jadnotliwu narodnu mjeńšynu měło se štušnje žiwaś na wjelerakosć w toś tej kupce. Dogronowe staty se wuskobožuju, pomjenowańske póstupowanja pšawidłownje pśespytowaś, aby se zawěšćilo, až su wótpowědne gremije tak integratiwne ako móžno ... a napšawdu šyroki spektrum naglědow narodnych mjeńšynow zastupuju. (citěrowane z 5. rozpšawy AC, wótstawk 244).

22. Wót Zwězkoweje republiki Nimskeje wuzwólona singularna reprezentatiwna struktura zda se byś njezjadniwa z pominanjami za transparencu, wjelerakosću a pšawidłownym pśespytowanim reprezentatiwnosći jeje čłonkow. Tuchylna struktura za zdašim wšo druge

wótbyščujo nježli "šyroki spektrum mēnjenjow" mjazy pśistušnikami teje narodneje mjeńšyny.

23. Glědajucy na fakt, až kněžarstwo Zwězkoweje republiki Nimska twarži, až bu stwórjony ceło pśiměrjony mechanizm za politiske wobžělenje mjeńšynow a za jich wobžělenje na politiskem žywjenu, jo slědujuce kóńcne pśispomnješe Póražujucego wuběrka, kenž se pósěgujo specielnje na Serbski sejm, póziwanja gódne:

246. Póražujucy wuběrk wuskobožuju zastojnstwa doraznje, wutwóriš integratiwne konsultaciske procese, kótarež su wólaženje a wšake perspektiwy w nutšikach narodnych mjeńšynow zapśimjeju.

24. Wócywidnje wobstoj wócakowanje, až kněžarstwo Zwězkoweje republiki Nimskeje swóju poziciju w toś tom pšašanju na pśiměrjonu wašnju wugótujo, wósebnje glědajucy na jich pśipóznaše Serbskego sejma.

D: Pšeglěd wó drogach póstupowanja

25. Pśi pśeslědowanju nastupnosćow na mjazynarodnej rowninje stoj Serbam kopica mechanizmow w nutšikach systema Zjadnošonych narodow ("UN"), na rowninje Europejskeje unije ("EU"), pśed Mjazynarodneju žěłoweju organizaciju ("ILO") a pśi zranjenjach tych pśez Europejsku konwenciju cłowjeskich pšawow ("EMRK") šćitanych pšawow k dispoziciji.
26. Prědne pomjenjone mechanizmy UN daju se rozrědowaš do dweju wjelikeju kategorijowu: na dogrono bazěrowane gremije a na chartu bazěrowane gremije. Organy dogrona doglěduju pśesajženje žaseš cłowjeskich dogronow UN; pśistup k mechanizmoju wobšěžkanjow w ramiku dogronow wótwisuju wót toho, až pódpišuce staty pśipóznaju pśistušnosć toho na dogrono bazěrowanego mechanizma wobšěžkanja, w zasaže pśez ratificěrowanje pśidatnego protokola.
27. K w charše wustajonym gremijam slušaju Rada za cłowjeske pšawa, wósebnje póstupowanja, powšykne pšawidłowne pśespytowanje a njewótwisne wuzgónjowanja. Pśi wósebnych jadnanjach Rady za cłowjeske pšawa jedna se wó njewótwisnych fachnikow za cłowjeske pšawa, kenž rozpšawjaju a póražuju wó krajospesifikich situacijach abo tematiskich pšašanjach we wšykných žělach swěta. Za pad Serbow relewantne wósebnje póstupowanje jo wósebnje rozpšawjař za mjeńšynowe pšawa ("wósebnje rozpšawjař"). Rada za cłowjeske pšawa a wósebnje rozpšawjař matej stawnje mechanizm wobšěžkanja a mechanizmy k

pósrědnjenju wobšěžkanjow, kenž padnu pód mandat wósebnego rozpšawjarja. Wobstoj teke mechanizm wobšěžkanja pši organizaciji Zjadnošonych narodow za kubljanje, wědomnosć a kulturu ("UNESCO"), kótaryž jo Serbam wótwórjony.

28. Zwenka UN-systema wobstojte mechanizmy pla EU, pla Organizacije za wěstotu a zgromadne žěto w Europje (OSZE) a pla ILO.
29. W našom stojnišću se te nejważnejše pšawniske móžnosći, kótarež stoje narodnym mjeńšynam k dispoziciji, aby pšesajžili swóje pšawa na mjazynarodnej rowninje, nadrobnje rozložuju:
  - i. Zapšimješe wósebnego rozpšawjarja za mjeńšynowe pšašanja;
  - ii. Wobšěžkanja pla Mjazynarodneje žěłoweje organizacije (ILO);
  - iii. Mechanizmy, kótarež stoje k dispoziciji we wobłuku Europejskeje unije;
  - iv. Mechanizmy, kenž stoje k dispoziciji we wobłuku běrowa za demokratiske institucije a cłowjeske pšawa;
  - v. Wobšěžkanja pši organizaciji Zjadnošonych narodow za kubljanje, wědomnosć a kulturu ("UNESCO");
  - vi. Individualne zdžělenja na jadnom abo někotare z slědujucych dogronowych organow¹:
    - Wuběrk za góspodařstwo, socialne a kulturne pšawa, kótaryž doglědujo pšesajženje Mjazynarodnego dogrona wó góspodařskich, socialnych a kulturnych pšawow²;
    - Wuběrk za wótpóranje rasoweje diskriminacije, kótaryž doglědujo pšesajženje Mjazynarodnego dojadnanja za wótpóranje kuždeje formy rasoweje diskriminacije;
    - Wuběrk za pšawa góleša, kótaryž doglědujo pšesajženje dojadnanja wó pšawach góleša.

---

¹ Toš te wobšěžkanja pominaju wupóceranje nutšikostatneje pšawniskeje drogi.

² Aby wuběrk za góspodařske, socialne a kulturne pšawa za pšiwzeše individualnych wobšěžkanjow zagronity był, musy wótpowědujucy dogronowy stat zagronitosć wuběrka pšez ratificěrowanje fakultatiwnego protokola pšípóznaš.

Nimska njejo pšislušnosć wuběrka pšípóznaša.

- Wuběrk za wótpóranje diskriminacije žeńskeje, kótaryž doglědujo pśesajźenje dojadnanja za wótpóranje kuždeje formy diskriminacije žeńskeje ("CEDAW").
- vii. Wobšěžkanja na wuběrk za cłowjeske pšawa, kenž doglědujo pśesajźenje Mjazynarodnego dogrona wó bergańskich a politiskich pšawach³.
- viii. Wobšěžkanja dla pśejźenjow pśešiwo Europejskej konwencji za cłowjeske pšawa pśi Europejskem sudnistwje za cłowjeske pšawa.

E: Konkluzija

30. Jo jasne, aŹ pśi slědowanju swóich zaměrow stoj Serbam juŹo řed mjazynarodnych póstupowańskich drogow k dispoziciji. Druge wótwisuju wót wupóceranja nutśikostatneje pšawniskeje drogi. Tuchylu mamy se wjelgin naŹejaś, aŹ zachopijo nimski stat rozgrona ze Serbskim sejmom a aŹ se z tym trěbnośći takich kšacow wobija.

Steven Powles KC

9. julij 2023

Professor Marc Weller

Margherita Cornaglia

DOUGHTY STREET CHAMBERS

---

³ Toś to wobskjarŹowańske póstupowanje pomina wupócerje nutśikostatneje pšawniskeje drogi.